

INDENRIGS- OG SUNDHEDSMINISTERIET

Sundhedsudvalget 2023-24
SUU Alm.del - endeligt svar på spørgsmål 655
Offentligt

Slotsholmsgade 10-12
DK-1216 København K

T +45 7226 9000
M sum@sum.dk
W sum.dk

Dato: 26-08-2024
Enhed: Forebyggelse,
Borgerhenvendelser og
Strålebeskyttelse
Sagsbeh: cfma
Sagsnr.:2024 - 9591
Dok. nr.: 204866

Folketingets Sundhedsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 654 (Alm. del), som Folketingets Sundhedsudvalg har stillet til indenrigs- og sundhedsministeren den 29. juli 2024. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Per Larsen (KF).

Spørgsmål nr. 654:

”Vil ministeren oplyse, hvordan Sikkerhedsstyrelsen har udvalgt de 50 butikker, som styrelsen kontrollerede ved brug af unge kontrolkøbere den 1. juli 2024. Ifølge lovbemærkningerne skal ordningen bruges, hvor der er en forventning om, at regelefterlevelsen generelt er lav. Det bedes fremgå af besvarelsen, hvorvidt tidligere ulovligt salg af f.eks. puff-bars og lattergas har medført, at butikker udvælges til kontrol.”

Svar:

På trods af lovbestemte aldersgrænser for salg af tobaks- og nikotinprodukter samt alkoholholdige drikkevarer bliver produkterne gang på gang solgt til børn og unge under aldersgrænserne. Samtidig har Sikkerhedsstyrelsen haft alt for dårlige redskaber til at føre kontrol med aldersgrænserne.

Tidligere skulle Sikkerhedsstyrelsen være til stede til at overvære et salg og dermed konstatere, at forhandleren ikke håndhævede aldersgrænserne. Sikkerhedsstyrelsen var også bevismæssigt afhængige af, at den unge gav oplysninger om sin alder og identifikationsoplysninger.

Det har betydet, at Sikkerhedsstyrelsen i 2023 lavede 1.163 fysiske alderskontroller uden at observere nogen tilfælde af salg til mindreårige.

For at få en mere effektiv kontrol besluttede et bredt flertal af partier i Folketinget som led i aftalen om en ny forebyggelsesplan målrettet børn og unge derfor, at man forsøgsvis ville give Sikkerhedsstyrelsen mulighed for at bruge unge kontrolkøbere i en toårig periode. Forsøget blev indledt den 1. juli 2024, og allerede på førstedagen blev der konstateret mange lovovertrædelser. Sikkerhedsstyrelsen gennemførte 50 kontrolbesøg og fandt overtrædelser i 17 af tilfældene. Det betyder, at der var overtrædelse i 34 pct. af kontrollerne.

Pr. 26. august 2024 har Sikkerhedsstyrelsen gennemført 806 kontroller og i 265 af dem, er der konstateret en overtrædelse. Samlet set overtrædelser i 33 pct. af tilfældene.

Det viser med alt tydelighed, at vi har en udfordring med overholdelse af aldersgrænserne for salg af tobaks- og nikotinprodukter samt alkoholholdige drikkevarer. Det viser også, at den tidligere metode ikke har været effektiv. Ved at give Sikkerhedsstyrelsen hjemmel at bruge unge kontrolkøbere er de ikke længere afhængige af, at være på det rigtige sted på det rigtige tidspunkt.

I forhold til hvordan Sikkerhedsstyrelsen har udvalgt de 50 butikker, de kontrollerede den første dag, har jeg indhentet bidrag fra Sikkerhedsstyrelsen, som oplyser følgende jeg kan henholde mig til:

”Sikkerhedsstyrelsen har grundlag for at antage, at den generelle regelefterlevelse generelt er lav, og der forventes at være overtrædelser inden for alle områder af detailhandlen, hvorfor kontrolbesøgene indledningsvist spredes ud på alle de forskellige typer af detailhandelsvirksomheder. Styrelsens forventning til regelefterlevelsen er bl.a. baseret på Alkohol og Samfunds oplysninger om unges adgang til alkohol og tobaksvarer/nikotinprodukter i detailhandlen samt den seneste rapport af §RØG – en undersøgelse af tobak, adfærd og regler, der udkom i april 2024, som viser, at omkring halvdelen af de 15-17-årige, der ryger cigaretter, angiver, at de køber cigaretter i supermarkeder eller kiosker, mens omkring en tredjedel køber dem på en tankstation. De 50 detailvirksomheder, som Sikkerhedsstyrelsen udførte alderskontrol ved den 1. juli 2024, er således udvalgt på baggrund af ovenstående grundlag.

Tidligere overtrædelser fx ulovligt salg af engangs-e-cigaretter eller lattergas, som ikke omhandler alderskontrol, kan være ét af kriterierne, der vil ligge til grund for udvælgelse af butikker til kontrolbesøg, men kan ikke stå alene. Ulovligt salg af fx engangs-e-cigaretter og lattergas har dog ikke givet anledning til, at butikker er udvalgt til kontrol den 1. juli 2024.

I tilfælde, hvor Sikkerhedsstyrelsen med rimelig grund mistænker, at der begås strafbare lovovertrædelser, vil efterforskningen i stedet forestås af politiet inden for de rammer, der gælder efter retsplejelovens regler. Det er således ikke sådan, at sager med en konkret mistanke om overtrædelse ikke forfølges, fordi unge kontrolkøbere ikke kan bruges i disse situationer. Hvorvidt der er rimelig grund til mistanke vil bero på en samlet, konkret vurdering i den enkelte situation. Sikkerhedsstyrelsen vil således kunne anvende unge kontrolkøbere i de situationer, hvor der forventes størst risiko for, at reglerne overtrædes, uden at der konkret er en rimelig grund til at mistænke, at der begås strafbare lovovertrædelser.

Sikkerhedsstyrelsen vil løbende evaluere udvælgelsen af detailvirksomhederne på baggrund af resultaterne fra alderskontrollen, således at erfaringerne anvendes til at målrette og effektivisere en risikobaseret tilgang.”

Med venlig hilsen

Sophie Løhde